

Vanha vammaispalvelulaki – siirtymäaika 31.12.2027 saakka

Taloudellinen tuki

Vammaispalvelujen käsikirja
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL

Luet vanhan vammaispalvelulain (380/1987) mukaista sisältöä.

Tämä laki on kumottu L:lla 14.4.2023/675, joka on voimassa 1.1.2025 alkaen.

Vanhan vammaispalvelulain (380/1987) mukainen sisältö on käytössä soveltuvien osien uuden vammaispalvelulain siirtymäajan loppuun 31.12.2027.

Vanha vammaispalvelulaki -osiossa kuvataan vammaispalvelulain ja kehitysvammlain mukaisia palveluja sekä lain soveltamista käytännössä. Lisäksi on kuvattu vanhan vammaispalvelulain mukainen asiakasprosessi.

Teksti on vanhan vammaispalvelulain (380/1987) mukaista sisältöä. THL:n tuottama sisältö on julkaistu alkuperäisessä muodossaan THL:n sähköisessä Vammaispalvelujen käsikirjassa.

[Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista \(Finlex\)](#)

Taloudellinen tuki

Vammaispalvelulaki, Taloudelliset tukitoimet 9§

Vammaiselle henkilölle korvataan hänen vammansa tai sairautensa edellyttämän tarpeen mukaisesti kokonaan tai osittain kustannukset, jotka hänelle aiheutuvat tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarpeellisista tukitoimista sekä ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat vamman tai sairauden edellyttämän vaatehoidon ja erityisravinnon hankkimisesta.

Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista korvataan puolet.

Vakiomalliseen välineeseen, koneeseen tai laitteeseen tehdyt vamman edellyttämät välttämättömät muutostyöt korvataan kuitenkin kokonaan.

[Vammaispalvelulaki 9 § \(Finlex\)](#)

Seuraavassa on kuvattu erityiskorvauksia vaatehoitoon ja erityisravintoon liittyen sekä autoiluun liittyvää taloudellista tukea:

Erityiskorvaukset

Vammaispalvelulain mukaiset autoilun tuet

Erityiskorvaukset

Ylimääräiset vaatekustannukset

Vammaispalvelulain 9 §:n mukaan vammaiselle henkilölle korvataan hänen vammansa tai sairautensa edellyttämän tarpeen mukaisesti ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat vamman tai sairauden edellyttämän vaatehoidon ja erityisravinnon hankkimisesta.

Korvauksia ylimääräisiin vaatekustannuksiin myönnetään määrärahojen puitteissa. Hyvinvointialueen on varattava määrärahat tarkoitukseen hyvinvointialueella esiintyvän tarpeen mukaan. Määrärahasidonnaisen tukitoimien osalta hyvinvointialue voi myös päättää määrärahojen kohdentamisesta tietyt edellytykset täyttävillä vammaisilla henkilöillä, mikäli määrärahat eivät riitä korvauksen myöntämiseen kaikille hakijoille.

Vammaispalveluasetuksen 18 §:n mukaan vammaiselle henkilölle korvataan ylimääräiset vaatekustannukset, jotka

- johtuvat vamman tai sairauden aiheuttamasta vaatteiden tavanomaista suuremmasta kulumisesta tai
- siitä, että henkilö ei vammansa vuoksi voi käyttää valmiina ostettavia vaatteita tai jalkineita.

Vammaisen henkilö ei aina voi käyttää kauppoista valmiina saatavia vaatteita ja jalkineita esimerkiksi huomattavan fyysisen poikkeavuuden tai erilaisten apuvälineiden käytön johdosta. Samoista syistä myös vaatteiden kuluminen voi olla normaalia huomattavasti nopeampaa.

Ongelmia voivat aiheuttaa mm. valmisvaatteiden sopimattomuus, jolloin vaatteet joudutaan valmistamaan mittatilaustyönä. Esimerkiksi

- proteesit ja tukisidokset edellyttävät vaatteisiin muutoksia ja lisäyksiä
- vaikeista ihosairauksista kärsivät tarvitsevat heille soveltuvia kevyitä vaatteita
- erilaisten voiteiden käyttö edellyttää myös usein toistuvaa vaatteiden pesua ja vaihtoa, joka puolestaan vaikuttaa vaatteiden kulumiseen ja käyttöiän lyhenemiseen.

Vaateavustuksella pyritään korvaamaan sellaisia ylimääräisiä vaatteiden hankkimisesta aiheutuvia kustannuksia, joita muulla väestöllä ei ole. Vammaispalvelulain esitöissä vammaisuuden aiheuttamiksi ylimääräisiksi kuluiksi on arvioitu 30 % muun väestön keskimääräisiin vaatekuluihin nähden.

Ylimääräisten vaatekustannusten korvattavuuden edellytyksenä on aina hankinnan tarpeellisuus ja välttämättömyys. Välttämättömyyttä ja tarpeellisuutta arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten tukitoimi edesauttaa tai edistää henkilön mahdollisuuksia selviytyä tavanomaisista elämäntoiminnoista.

Vammaispalvelulain nojalla hyvinvointialue on velvollinen korvaamaan vain tavanomaisen vaatetuksen ja erityisvaatetuksen välisen erotuksen. Valmisvaatteet eivät kuulu korvauksen piiriin. Korvaukset voidaan maksaa yhtenä kertakorvauksena. Yleensä kuitenkin erityisvaatetuksen kustannukset korvataan jälkikäteen tositteita vastaan. Mahdollista on myös, että hyvinvointialue antaa maksuosoituksen vaatetuksen hankintaa varten.

Vammaisen henkilön tulee esittää selvitys vamman tai sairauksiensa aiheuttaman vaatteiden tavanomaista suuremmasta kulumisesta, joista syntyvät ylimääräiset vaatekustannukset hyvinvointialue on velvollinen korvaamaan.

Erityisravintokustannukset

Vammaispalveluasetuksen 19 §:n mukaan vammaiselle henkilölle korvataan ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat erityisravinnosta tai erityisravintovalmisteista, joita henkilö joutuu käyttämään pitkäaikaisesti ja säännöllisesti.

Korvauksia ylimääräisiin erityisravintokustannuksiin myönnetään määrärahojen puitteissa. Hyvinvointialueen on varattava määrärahat tarkoitukseen hyvinvointialueella esiintyvän tarpeen mukaan. Määrärahasidonnaisen tukitoimien osalta hyvinvointialue voi myös päättää määrärahojen kohdentamisesta tietyt edellytykset täyttävälle vammaisille henkilöille, mikäli määrärahat eivät riitä korvauksen myöntämiseen kaikille hakijoille.

Eräät pitkäaikaissairaat henkilöt joutuvat hankkimaan säännöllisesti erityisravintovalmisteita, joista heille aiheutuu huomattavia kustannuksia. Lain tavoitteena on ollut taloudellisen tuen avulla korvata vammaiselle henkilölle erityisravinnon hankkimisesta aiheutuvat ylimääräiset kustannukset.

Erityisravintokustannuksina ei korvata

- sellaisia menoja, jotka perustuvat vain lääkärin suosituksiin.
- tavanomaisia ruokatavara-kaupan artikkeleihin luettavia ravintoaineita ja valmisteita.

Vamman tai sairauden edellyttämä erityisravinnon tai -valmisteen käyttö tulee olla lääketieteellisesti yksityiskohtaisesti selvitetty. Vammaisen henkilön tulee hakemuksessaan selvittää tarvitsemansa erityisravinnon ja erityisvalmisteiden laatu sekä määrät ja niistä aiheutuvat ylimääräiset kustannukset.

Lähtökohtana vammaispalvelulain 2 §:n tarkoittamassa harkinnassa ei ole henkilön sairastama sairaus sinänsä (sairauden nimi), vaan kyseisin sairauden aiheuttama haitta. Tämän jälkeen on arvioitava, aiheutuvatko erityisravintokustannukset vammasta ja sairaudesta ja joutuuko henkilö käyttämään mainittuja erityisravintoja pitkäaikaisesti ja säännöllisesti.

Korvauksen suuruutta määrättäessä otetaan huomioon myös ensisijaisten tukimuotojen kautta saatu taloudellinen apu. Eräitä kliinisiä ravintovalmisteita voidaan korvata sairausvakuutuslain nojalla.

Keskimääräisistä ravintokustannuksista voi saada tietoa päätöksenteon pohjaksi esimerkiksi tilastokeskuksen suorittamasta kotitalouskyselystä. Yhtenä tulkintaohjeena voidaan pitää toimeentulotuen perusosan ravintomenojen osuutta.

Vammaispalvelulain mukaiset autoilun tuet

Vammaiselle henkilölle korvataan vammaispalvelulain 9 §:n mukaan hänen vammansa tai sairautensa edellyttämän tarpeen mukaisesti kokonaan tai osittain kustannukset, jotka hänelle aiheutuvat päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen tarjottavien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta. Korvaus auton hankkimisesta aiheutuneisiin kustannuksiin myönnetään vammaispalvelulain mukaan vammaiselle henkilölle. Tuen saannin edellytyksenä on, että

- vammasta tai sairaudesta aiheutuu liikkumisvälineen tarve päivittäisissä toimissa
- tämä tarve liikkumiseen on jatkuvaa, päivittäistä tai usein toistuvaa.

Edellytyksenä ei siis ole henkilön vaikeavammaisuus, kuten kuljetuspalveluissa.

Tuki auton hankintaan

Vammaispalvelulain perusteella voidaan myöntää tukea käytetyn tai uuden auton hankintaan. Korvausta voi saada puolet autosta aiheutuvista todellisista kustannuksista. Vähennyksenä otetaan huomioon autoveronpalautus sekä vanhasta autosta saatava hyvitys sekä muu mahdollinen tuki autoon. Tukea auton hankintaan voi hakea, vaikka henkilö ei olisi saanut autoveronpalautusta.

Auton apuvälineet ja muutostyöt

Vammaispalvelulain perusteella korvataan vamman vaatimat välttämättömät muutostyöt vakiomalliseen autoon (mm. ajohallintalaitteet, ohjaustehostin, kääntyvä istuin, pyörätuolin nostolaite/hissi). Välttämättömiä muutostöitä ovat sellaiset tekniset ratkaisut, joiden avulla vammaisen henkilö voi ylipäättään käyttää autoa. Vammaispalvelulain nojalla voidaan korvata myös puolet kustannuksista, jotka aiheutuvat auton käyttöä helpottavista laitteista (esim. lisälämmitin).

Vammaispalvelulain mukainen korvaus auton hankintaan tai tarvittaviin auton muutostöihin sekä välttämättömiin lisälaitteisiin järjestetään hyvinvointialueen varattujen määrärahojen mukaisessa laajuudessa.

Lähteet

Räty, Tapio (2010) Vammaispalvelut. Vammaispalvelujen soveltamiskäytäntö. Kynnys ry.
HE 219/1986 Hallituksen esitys eduskunnalle 1) laiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista sekä 2) laiksi sosiaalihuoltolain 17 §:n muuttamisesta.